

Mindenkor a tudomány szolgálatában 160 éves a Szemészet című folyóirat

KÓTYUK ERZSÉBET DR.
ORVOSTÖRTÉNÉSZ

MINM Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Adattár, Budapest

A „Szemészet” folyóirat a magyarországi orvosi diszciplínák újságjai közül a legrégebbi folyamatosan megjelenő szakmai lap. Szerkesztőinek kezdetektől azonos a célkitűzése: a magyar szemorvosi szaknyelv ápolása, idegen kifejezések magyar megfelelőinek használata az észszerűség határai között, valamint a folyamatos továbbképzés és a tudomány szolgálata.

Serving the science at all times. The journal “Szemészet” is 160 years old

“Szemészet” (“Ophthalmology”) is the earliest, uninterruptedly published periodical of the medical disciplines in Hungary. The editorial ambitions have been the same from the very beginning: developing the Hungarian medical terminology, instituting its Hungarian counterparts within practical considerations, providing vocational training, and supporting the scholarship.

KULCSSZAVAK

Szemészet folyóirat

KEYWORDS

Szemészet, Hungary, ophthalmology, journal

A szemészet önálló tudománnyá fejlődése a 19. század elején indult, amikor Pesten 1801-ben a sebészeti klinikán „szemészeti kóroda” jött létre. Az önállósulás első lépéseként 1804-ben a pesti egyetemen megalakult a Szemészeti Tanszék, ahol *Plenk Jakab* (1739–1807), *Stáhly György* (1755–1802) és *Ágoston Elek* (1772–1809) oktatták a szemorvoslást a sebészet tantárgy keretein belül. *Fabini Teofil Jánost* (1791–1847) a szemészet nyilvános rendes tanárává 1817-ben nevezték ki, aki már kizárólag szemorvoslást adott elő. A szemészet tudományában elért eredményeket összefoglaló, rendkívül alapos, latin nyelven írott munkája 1831-ben jelenet meg. A magyar szemészet atyjának is nevezett szerző műve magyarul *Fabini János* tanítmánya a szembetegségekről címmel *Vajnócz János* fordításában, 1837-ben vehette kezébe az olvasó. A kötetben leírtak alapul szolgáltak

a magyar szemorvoslás tudományának további fejlődéséhez. A fordítás a honi szemészeti szaknyelv kialakulásának fontos kiindulópontja lett, amelyet a később napvilágot látott Szemészet című lap alakított, egységesített és öntött végleges, leisztult formába.

A folyóirat indulása

A lap megjelenésére a szakmának több mint három évtizedet kellett várnia. A Szemészet 1. száma 1864-ben jelent meg az Orvosi Hetilap mellékleteként, amelyet a lapba fűztek. A havonta közreadott szemészeti függelék kezdetben teljes egészében a neves szemész, *Hirschler Ignác* (1823–1891) írta, aki néhány évvel később, 1869-ben már új célokat fogalmazott meg: „E melléklet ennél fogva többé nem leend egy embernek műve, hanem a hazai szemészek közös munkatere, mely-

ben mindenikünk lerakva és értékesítve saját tapasztalásait, közös erővel segítendjük elő szakmánk kiképzését (1). (...) minden folyóirat feladata, hogy t. i. nem főképpen a már megállapított tényeket, hanem a mindennap felmerülő új nézeteiket és vívmányokat állítsa az olvasó elé” (2). Ezt követően a hetilap többszerzőssé vált, eredeti írásokat közölt, és változatosabb lett. Külföldi folyóiratok jelentősebb cikkeit és új szakkönyveket ismertetett azzal a céllal, hogy a szemészet külföldi eredményei mielőbb meghonosodjanak a hazai gyakorlatban. A kibővített tartalomnak köszönhetően a lap tudományos jellege egyre inkább meghatározóvá vált. Ezzel a törekvésével a folyóirat a híd szerepét töltötte be a külföldi és a honi szemészeti tudomány között. Rövidesen létrejött a szemészeknek azon tábora, akik a folyóiratban közölték tudományos megfigyeléseiket.

A kibontakozás időszaka

Schulek Vilmos (1843–1905) rendszeresen publikált a lapban, majd *Hirschler* visszavonulását követően, 1881-ben ő vette át a Szemészet szerkesztését. *Schulek* a lappal kapcsolatos célkitűzéseit ekképpen fogalmazta meg: „Első sorban a szemészeti tudomány fejlesztése magyar nyelven lévén feladatunk, hazai tudományos búvárkodás minél sikeresebb eredményeit közölni kívánunk (...). Szükség van rá, hogy az emberiség tudomány fejlődésében minél több nemzeti egyéniség, tehát a magyar is osztozzék (...). Szüksége van az ország sínlődő szemészeti ügyének szemészeti szakértőkre, nagyobb számban” (3). A folyóirat külalakjában és tartalmában is megváltozott. A terjedelme bővült, a külföldi szakfolyóiratok jelentősebb tanulmányait is bővebben mutatták be. A lap beszámolt a külföldi szemésztársaságok éves gyűléseiről, és ismertette az egyes előadások referátumait is. Ezekkel a közlésekkel az volt a szerkesztő célja, hogy tájékoztassa a szakmát a külföldi tudományos eredményekről, és a magyar szemorvoslás tudományát európai színvonalra emelje. Az újság minőségi változását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy leginkább *id. Imre József* (1851–1933), *id. Csapodi István* (1865–1912), *Schulek Vilmos*, *Feuer Nathaniel* (1844–1902), *Grósz Emil* (1865–1941) nevével találkozzunk eredeti, terjedelmes tanulmányok szerzőiként.

Nem került meg a folyóirat azt a szakmát érintő igen fontos tény sem, amely szerint Magyarország vaksági statisztikája az európai államokkal összevetve igen kedvezőtlen volt. Az 1880. évi népszámlálás adatai alapján készített statisztikai kimutatás szerint a hazánkban élő vakok száma közel huszonegyezerre volt tehető. A Szemészet rendszeresen közölte a kormány ezzel kapcsolatos intézkedéseit, és beszámolt a trachoma gyógyításában elért eredményekről, közben kereste a megoldást erre a súlyos társadalmi jelenségre.

A Szemészet 1888-ban két részben közölte *Grósz Emil* több oldalas tanulmányát, amely átfogó képet nyújtott a szemorvoslás európai helyzetéről, színvonaláról, és elért eredményeiről (4). A szerző a hazai viszonyokról így nyilatkozott: „ha most visszatekintünk az elmondottakra, valóban meg lehetünk elégedve hazai viszonyainkkal, de bármilyen boldogító is ez a tudat, nem csekély mértékben elszomorít az a tévhit, mely a külföldön egyetemünkről létezik. Sokan azt hiszik, hogyha vannak is Magyarországon jó orvosok, azok külföldön tanultak s viszonyainkat egyenrangúaknak mondják egy félvad primitív nép államháztartásával. Azok pedig, kik még nem zárkozhatnak el a magyar tudomány elől, szentül megvannak győződve, hogy Magyarország Austria (sic!) egy provinciája s a tanyelv német (...). Rajtunk a sor, hogy minden erőnkkel igyekezzünk eloszlatni e tévhitet s kötelességemnek tartom saját gyenge erőmet is ez eszme szolgálatának felajánlani” (5).

A Szemészet című folyóirat fejléce 1889-ben megváltozott, a szerkesztésében leginkább feltűnő, hogy a hasábszámozásról áttértek az oldal-számozásra és egyre több illusztrációt közöltek. A következő évfolyamok számainak mindegyikében találunk több olyan dolgot, amelyek a trachomát, annak természetét, illetve gyógyítását taglalták. A lap ismertette *Feuer Nathaniel* Trachoma-útmutató című könyvét. A fejezetenként bemutatott kötet, többek között tárgyalta a fertőző kór elleni hatósági eljárásokat és óvintézkedéseket, valamint az illetékes minisztérium által kiadott körrendeleteket, azok végrehajtását és az előforduló hiányosságokat. *Grósz Emil* a folyóiratban kezdte el közölni a Trachomáról szóló kétrészes tanulmányát (6).

Csapodi István Útmutató a szemészetben c. könyve 1891-ben jelent meg, amelynek ismertetése felhívta a szakma figyelmét arra, hogy a szerző a korábbiaktól eltérő szempontok szerint csoportosította a

szembajokat. A szakirodalomban ez idáig ugyanis az anatómiai felosztás volt az elfogadott, *Csapodi* viszont a szem működése szerint, tehát élettani szempontból rendszerezte azokat (7).

A lap színvonalán érzékelhetővé vált, hogy jeles szemészek által a szemorvoslás művelőinek íródott, és a szemésztársadalom legjelentősebb nyilvános fóruma lett. *Grósz Emil* a hazai szemészet 19. századi állapotát így foglalta össze: „Ha egy pillantást vetünk azon állapotra, amelyben az orvosi tudományok hazánkban a század elején voltak, meglepve látjuk, hogy a szemészet milyen korán szabadult fel alárendelt helyzetéből (...). Hogy teljes képet nyerhessünk a század elején uralkodó viszonyokról, meg kell említenem, hogy még egyben megelőztük a művelt nyugatot. 1830-ban, tehát akkor, midőn a legtöbb német egyetemi városnak sem volt szemklinikája, egy vidéki városunkban: Nagyváradon már fennállott a „szegény vakok gyógyintézete” (...). Mindezek eléggé bizonyítják, hogy a század első évtizedeiben a szemészet művelése nem állhatott olyan alacsony fokon, mint azt sokan hiszik. Ennek különben legjobb bizonyítékai *Fabini* irodalmi munkái” (8).

A 19. század végének legerősebb egészségügyi gondja továbbra is az ország lakosságát jelentős mértékben sújtó vakság volt. A szakemberek a látásvesztést okozó betegségek gyógyítására több eljárást is javasoltak, amelyekről a lap hasábjain rendszeresen beszámoltak. Ezek közül is az egyik legjelentősebb a *Schulek Vilmos* által írott Hályogmetasztet-kísérletek című dolgozat volt, amelyet az újság 1894-ben közölt (9). Itt kell megjegyeznünk, hogy az 1895. év első-második összevont számában a „szemhéjképlés” módszereiről szóló tanulmányban a rajzok mellett a lap elsőként fényképeket is megjelentetett (10).

Schulek Vilmos 1894-ben életre hívta az Ungarische Beiträge zur Augenheilkunde című német nyelvű folyóiratot, amely „tudományos

s nemzeti szempontból egyaránt a legnagyobb tiszteletet érdemli” (11). Fontosnak tartotta, hogy a hazai eredmények beépüljenek a nemzetközi szakirodalomba, még hozzá olyan módon, hogy nemzeti jellegük is megmaradjon: „(...) az irodalmi közléseket úgy mint minden egyéb termékünket nemzeti zászlónk védelme alatt kell világgá vinni és a közléseknek olyan alakját kell keresni, melyről a mi nemzeti színünk le nem mosható. Ha mindenki kosmopolita tudományban hinne, ám legyen. De a míg más nemzetek tudományos vívmányait a maguk javára íratják, mi kisebbek, nem lehetünk a magunk kárára nagylelkűek, hogy ilyenről lemondjunk” (12). *Schulek* több mint harminc éves tanári pályafutása alatt szemorvosok egész sorát nevelte, létrehozva ezzel az első magyar szemorvosi iskolát.

A Magyar Orvosok Lapja mellékleteként 1902-ben újabb szemészeti folyóirat indult Szemészeti Lapok címmel, amelyet *Goldzieher Vilmos* (1849–1916) szerkesztett. Annak ellenére, hogy negyedévenkénti megjelenést tervezett, bizonyos mértékben vetélytársa lett az akkor már közel négy évtizede napvilágot látott Szemészet című lapnak. *Schulek* az új szakfolyóirat kiadását az erők szétforgácsolódásának tekintette, de elismerte annak létjogosultságát. A híradást ekképpen zárta: „szívesen üdvözljük ez új lapot, melynek nyilván nem lehet más célja, mint az a mit *Hirschler Ignác* 1863-ban kiadott programjában, *Schulek Vilmos* pedig 1881-ben a szemészet szerkesztésének átvételekor maga elé tűzött, t. i. a 'szemészet tudományának fejlesztése magyar nyelven' (...). Úgy gondoljuk, hogy a mi irodalmunk ma inkább az erők koncentrálását igényelné, sem mint azok szétforgácsolását, viszont elismerjük annak jogosultságát, hogy a közös cél érdekében új organumok is keletkezzenek” (13). *Schulek Vilmos* szerkesztőként különös gondal ügyelt a Szemészet szakmai színvonalára, és kifejezte abbéli reményét, hogy az új lappal közösen

fogják szolgálni a szemészet tudományának fejlődését.

Az új évszázad küszöbén a szemészet legégetőbb feladatai között továbbra is a trachomás megbetegedések visszaszorítása és hatékony gyógymódjainak kidolgozása állott. A szemésztársadalom és a folyóirat továbbra is felvállalta ennek a társadalmat súlyosan érintő kórnak a felszámolására irányuló tennivalókat. A betegség történetének átfogó áttekintését *Scholtz Kornél* írta meg a Trachoma gyógyításának története címmel, amelyet a folyóirat folytatásokban közölt (14).

Grósz Emilt 1903-ban trachomaügyi kormánybiztossá nevezték ki. Ekkor jelent meg a lapban „A trachoma-ellenes védekezés alapelvei” című dolgozata, amelyben részletesen tárgyalta a súlyos kérdést, és javaslatokat tett a betegség felszámolására hozandó intézkedésekre (15). A kormánybiztos védekezési tervét a Szemészet is közölte, aminek eredményeként a kormány 1904 januárjában körrendeletet intézett valamennyi vármegyei és városi törvényhatósághoz a trachomaelles védekezés új rendjéről (16).

Az 1905-ben ismét egy megújult folyóiratot vehetett kezébe az olvasó. A küllemében jelentősen megváltozott újságot ezt követően már nem mellékletként, hanem önálló kiadványként kapták meg az előfizetők. „Az alakváltozás, mely ezen számmal veszi kezdetét, nem jelent irányváltozást. Igyekezni fogunk a magyar tudományos irodalom fejlesztését s a gyakorló orvos igényét egyaránt szem előtt tartani” (17). – Határozta meg további céljait a szerkesztőség.

Az új évszázad kihívásai

A Szemészet történetében az 1904. esztendő a lap irányítása szempontjából változást jelentett. *Schulek Vilmos* a szerkesztői feladatokat megosztotta *Grósz Emillel*, és ezt követően a kiadványt közösen irányították. Ebben az évben a lap felhívást tett közzé, amelyben egy

szemészeti egyesület megalakítását szorgalmazta. „Minden művelt nemzetnek van már szemészeti egyesülete (...). Elérkezett az ideje, hogy a megkezdett munkát mi is vállalva egyesülve folytassuk” (18). A közzétett felhívásra félszáznál is több szemorvos gyűlt össze. Az 1904-ben kiadott első két összevont lapszám közölte az ez évi közgyűlés anyagát. A szerveződő társaság megfogalmazott célja „a szemészet tudományos művelése” volt (19). Az alapszabályt a belügyminisztérium kisebb változtatással elfogadta, és ez által létrejöhett a szemorvosokat összefogó szervezet, a Magyarország Szemorvosainak Egyesülete, amelyről a Szemészet folyóiratban tájékoztatták az olvasókat (20). Az egyesület vezéralakja *Blaskovics László* volt.

A szerkesztőbizottság a Szemészet folyóiratot felajánlotta az egyesület hivatalos közlönyéül, és vállalta, hogy helyet ad közgyűlések és a tudományos ülések jegyzőkönyvei közzétételének. Ezt követően a lap és a szakmai egyesület tevékenysége szorosan egybeforrott.

Schulek Vilmos 1905 áprilisában elhunyt (21). A folyóirat szerkesztését *Grósz Emil* vette át, aki a lap arculatát jelentősen megváltoztatta. Az eredeti cikkek tudományos megalapozottsága, a belső tartalom sokrétűsége, a külföldi szerzők írásainak részletes ismertetése az újság tudományos színvonalának további emelkedését szolgálták.

A magyar szemészet külföldi tudományos elismerését jelezte, hogy a Berlinben akkor megjelent *Zeitschrift für Augenheilkunde* című német nyelvű szemészeti folyóirat felajánlotta, hogy közzéteszi a Magyarország Szemorvosainak Egyesülete közgyűlésein és tudományos ülésein elhangzott előadásokat.

A Szemészt 1906. évi első számában arról tájékoztatta a Magyar Szemorvos Egyesület tagjait, hogy igazgató-választmányának első ülésén ügyvezető elnökké *Grósz Emilt*, helyettesévé *id. Imre Józsefet* választották (22). A magyarországi sze-

mészet történetének jelentős eseménye volt az 1907. szeptember 22-én megnyílt Állami Szemkórház, és 1908. szeptember első napján pedig a budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem I. számú Szemklinikája tárta ki kapuit (23).

Az egész magyar orvostársadalom tudományos elismerésének tekinthető, hogy 1909 augusztusában Budapesten rendezték meg a XVI. nemzetközi orvos-kongresszust, ahol a szemészet a tanácskozás IX. szakosztályát alkotta. A folyóirat felhívásban kérte a szakma képviselőit, hogy bizonyítsák be külföldi szemorvos társaiknak: „hazánkban a százados tradícióhoz híven egy erőteljes magyar szemorvosi iskola működik, mely exact tudományunkat a művelt nagy nemzetek jótékony befolyásával önállóan is képes tovább fejleszteni” (24).

A folyóirat 1909. évi 3. száma, *Grósz Emil* kongresszusi megnyitó beszédét a magyaron kívül francia, német és angol nyelven is közölte. Az előadó az alábbiakról tájékoztatta a külföldi vendégeket: „Büszkeséggel említhetem, hogy a szemészet tudományának fája (...) nálunk már százados. A bécsi egyetem szemészeti tanszéke után a budapesti egyetemé a legrégebb. A budapesti kir. Magy. Tudományegyetem I. sz. szemklinikája több mint száz éve áll fenn. A nagyváradi szemkórházat nagyatyám 80 év előtt alapította. Egyik tanszéki elődöm könyvét: Fabini Doctrina de morbis oculorum olasz és holland egyetemeken a múlt század elején tankönyvül használták. A szemészeti folyóirat, melynek mai száma önöknek van ajánlva, 46-ik évfolyamában jelent meg” (25).

A Szemészet 1913. év 1. számában *Grósz Emil* megemlékezett arról a fél évszázaddal korábban megfogalmazódott szándékról, amely végül a Szemészet folyóirat 1864. évi januári elindulásához vezetett. Biztosította az olvasókat, hogy híven követi nagy elődjeit és továbbra is szem előtt tartja: „a folyóirat éppen úgy szolgálja a magyar tudományos irodalom fejlesztését, mint a gyakorló orvos igényeit” (26).

Válságos időszak

Az 1910-es évek elején a Szemészet folyóirat egyre rendszertelenebbül jelent meg, 1914-ben csak egyetlen, a közgyűlés anyagát ismertető számot adtak ki, amely a szemorvos egyesület megalakulásának tízéves évfordulóját ünnepelte. A világháború következtében a folyóirat 1915-ben nem jelent meg. Az 1916-ban napvilágot látott egyetlen lapszám a *Grósz Emil* kezdeményezésére az év júniusában Budapesten megtartott hadigyűlésről számolt be, amelyen neves külföldi szemészek vettek részt. *Grósz* a rendezvény céljairól így nyilatkozott: „A háború által szenvedett nagy erővesztéseink pótlásában az orvosi tudományunk elöl kell járnia (...). A háborúban szerzett tapasztalatok kiaknázása sürgős feladat (...) s ezen cél szolgálatában állott Magyarország Szemorvosai Egyesülete által Budapesten egybehívott hadigyűlés, melyben a szövetséges államok szemorvosai nagy számban vettek részt” (27). A továbbiakban a hadigyűlés előadásait közölte a lap. Ebben a számban vetődött fel először a szemorvosok továbbképzésének ügye, és itt jelent meg a részvételre vonatkozó felhívás is (28). A lap szakmai képzéssel kapcsolatos törekvése újabb bizonyítéka annak, hogy a Szemészet elkötelezetten szolgálta a szaktudomány fejlődését.

Az 1910–1920-as években a Szemészet folyóirat megjelentetése körül továbbra is gondok adódtak. A lap 1922. évi újraindulást követően az első szám előszavában a szerkesztő, *Grósz Emil* beszámolt az olvasóknak a világháború és azt követő forradalmak okozta nehézségekről, amelyek a lap rendszertelen megjelenését okozták.

Magyarország Szemorvosainak Egyesülete az 1922. évi közgyűlésén úgy határozott, hogy ezt követően Magyar Szemorvostársaságként működik tovább. Módosították az alapszabályt is. Ettől az évtől kezdve a szemész szakorvosok az évenkénti közgyűlésen kívül tudományos üléseket is szerveztek, változó

gyakorisággal, évi két-három alkalommal. A lap terjedelme viszont jelentősen csökkent.

Az ezt követő évfolyamok – 1924, 1925, 1926, 1927 – szintén csak kis formátumú beszámoló jellegű füzetekből álltak, de már nem az Orvosi Hetilap mellékleteként, hanem a Magyar Szemorvostársaság hivatalos kiadványaiként láttak napvilágot.

A Szemorvostársaság 1927-ben tartott éves nagygyűlésén került napirendre, hogy az előző években beszámolófüzetként megjelent Szemészetet a régi formájában és terjedelmében adják ki. A fáradozás nem volt hiábavaló, mert 1928-ban ismét a régi terjedelmében nyomtatták a folyóiratot. Több év után ez volt az első nagyobb terjedelmű lapszám, amely ismét eredeti – több mint tíz – tudományos cikket adott közre. A címlap felirata megváltozott, ugyanis a szerkesztő, *Grósz Emil* mellett segédszerkesztőként feltűnt *Horay Gusztáv* (1893–1963) neve is. A folyóiratban megjelent tanulmányok tudományos színvonalát, és a szemészet elismertségét bizonyította, hogy a Magyar Szemorvostársaság tagja lett a Tudományos Társaságok Szövetségének (29).

A biztató kezdetet követően, a szűkös anyagiak miatt 1928 és 1938 közötti időszakban mindössze két – az 1930. és az 1935. – évfolyam egy-egy lapszáma jelent meg. A gazdasági nehézségek és a folyóirat megjelentetése körül kialakult pénzügyi gondok okozták, hogy a Szemészetet 1932-ben – a korábbiaktól eltérően – az Orvostudományok (októberi szám) című hetilap külön füzeteként adták ki.

Úgy tűnt, hogy 1938-tól sikerül a lapot újraindítani és életben tartani. Különböző támogatások és a fizetett hirdetések megjelentetésével pénzügyileg is megalapozták a lap kiadását. Az anyagi biztonság lehetővé tette, hogy visszanyerje régóta vágyott önállóságát, és a továbbiakban ne egy másik folyóirat melléklete, hanem független legyen. A Magyar Szemorvostársaság hivatalos közlönyeként szereplő lapot ezt

követően a társaság mindenkori titkára, valamint a jegyzője szerkesztette, és 1944-ig évente összevont két számot jelentettek meg.

Az volt a cél, hogy a folyóirat még inkább összefogja a szemorvos-társadalmat, ezért példányszámát megnövelték, díjmentesen eljuttatták minden kórházba, klinikára és könyvtárba, valamint a magán- és egyetemi tanároknak is megküldték.

A nagyreményű újrakezdést az 1939 őszen kitört a második világháború szakította félbe. Ezt követően, 1940-től 1944-ig a lapszámok ugyan napvilágot láttak, de az említett okok miatt a terjedelmük jelentősen csökkent. A Szemészet 1945 és 1948 között azonban már nem jelent meg.

Az újrakezdés

A második világháború utáni évek jelentős társadalmi változásai nem kedveztek a tudomány fejlődésének. A magyarországi baloldali diktatúra bevezetése után feloszlatták a korábbi egyesületeket, köztük a Magyar Szemorvostársaságot is. A kormányzat az egészségügy átszervezése közben létrehozta az Orvos-Egészségügyi Szakszervezetet, és Szemész Szakcsoportként ide sorolta be a volt Magyar Szemorvostársaságot. A munkaközösség 1948 októberében tartotta alakuló közgyűlését, ahol bejelentették, hogy a Szemészet című folyóirat a jövő évtől újra megjelenik.

Az újjászületett folyóiratot 1–4. összevont számmal 1949-ben indították útjára. A folyóirat ezt követően folyamatosan megjelent: évente négy alkalommal, négyívnyi terjedelemben, és mindössze egyetlen szám, az 1956. évi 4. szám maradt ki a forradalmi események miatt.

Az újjászületett Szemészet 1949-ben megjelent, összevont száma az eredeti közlemények mellett bőséges folyóiratszemplét is közölt. Ennek jelentőségét az is növelte, hogy a világháború utáni magyarországi diktatórikus rendszer elszigeteltsége közepette tájékoztatta a szak-

mát a külföldi eredményekről. A tudományos közleményeken kívül a korszellemnek megfelelően, kötelezően helyet adott az átpolitizált írásoknak is. Ezek nélkül a folyóirat meg sem jelenhetett volna. Ez utóbbiak természetesen nem csökkenték a lap színvonalát.

Az 1951. év ismét változást hozott a lap életében: átszervezések következtében megjelentetése az Egészségügyi Könyv- és Lapkiadó Vállalathoz került. Ebben az évben adta közre a folyóirat *Bartók Imre* (1892–1979) tanulmányát, amely nemcsak szemészeti, hanem orvostörténeti szempontból is jelentős volt. A 150 éves pesti egyetem szemészeti tanszéke című dolgozatában részletes történeti áttekintést nyújtott a szakma hőskoráról és fejlődéséről (30). *Csapody István* (1892–1970) „A szemészeti műtéttan fejlődése” című dolgozatát 1952-ben közölte a folyóirat, amelyben a szerző átfogó képet adott a műtéti technikák fejlődésének történetéről (31). Cikkében összefoglalta a szemészet hazai fejlődésének eredményeit. „Amint látjuk, a műtéttan fejlődése tele van tettekkel és eredményekkel. A magyar szemészek bőven kivették részüket ebben a munkában. Érezzük kötelességünknek, hogy amit a három nagy *Schulek* utódtól, *Grósztól*, *Blaskovicstól*, *Imrétől* átvettünk, megtartsuk, továbbfejlesszük és továbbadjuk a következő nemzedéknek” (32). Ugyancsak 1952-ben, a 4. számban jelent meg *Bartók Imre*, összefoglaló tanulmánya, amelyben méltatta azokat, akik „érdemes művelői voltak, és elismerést szereztek a magyar tudományosságának” (33). Az 1950-es évek elején a gazdasági nehézségek miatt, a lap a terjedelme csökkentésére kényszerült. A szerkesztőség ezért az eredeti cikkek közlése mellett döntött, minden mást elhagyott, de a tanulmányokat német és orosz nyelven röviden ismertették.

Átfogó és jelentős dolgozatban *Bartók Imre* elemezte azt, hogy addig mivel járult hozzá a magyar szemészet az egyetemes szaktudomány fejlődéséhez. Különösen *Blaskovics*,

Schulek, *id. Imre József*, *Liebermann Leó*, *Csapody*, *Kettesy* ismert műtéti eljárásait említette. Szólt azokról is, akiknek a műtétekhez szükséges eszközök kifejlesztését köszönheték: *Schulek* tokcsipője és spatulája; *id. Imre* szemháj-lapoca és egyszerűsített kettős horga; *Blaskovics* túldomború kése, kettős lándzsája és kancsalsági kampója; *ifj. Imre* kétélű hegyes kése, valamint az általa ajánlott lebenyeltolósas plasztika, amit világszerte „magyar plasztikának” neveznek; *Csapody István* szemüregi plasztikája, *Oláh Emil* biztonsági szemhéjterpesztője és *Horváth Béla* tokhúzója stb. (34). A méltató írásban felsoroltak minden kétséget kizáróan igazolták, hogy a magyar szemorvoslás a 20. század közepére világszínvonalra emelkedett.

A következő években a lap elsősorban tanulmányokat tett közzé, de értékelte a nagy elődök munkásságát is, előttük tisztelegve emlékszámkokat jelentetett meg. Itt olvasható *Bíró Imre* A modern európai szemészeti iskolák kialakulásáról szóló összefoglaló dolgozata (35). A szerző a *Schulek Frigyes* körül kialakult szemészeti iskolát a franciával és a bécsivel egyenrangúnak tekintette és megjegyezte, hogy a szemésztörténet „lapjairól a magyar mesterek neve a legnagyobbakéval egyenlő fényvel világít” (36).

A hazai szemészeti diagnosztika és terápia lépést tartott a technika fejlődésével, és számos olyan tanulmányt közölt, amelyek új gyógy módokról számoltak be. Külön foglalkozott a sugárkezelés, az ultrahang, valamint az infravörös sugarak szemészetben történő alkalmazásának lehetőségeivel (37).

Az 1950-es évek közepétől a politikai enyhülés lehetővé tette, hogy hazánk a szemorvoslás tudománya terén is képviseltesse magát a külföldi kongresszusokon és rendezvényeken. A folyóirat hasábjain közölték a küldöttek beszámolóit, tájékoztatva a szakmát más országok szemészetben elért eredményeiről, és a tudomány külföldi haladási irányáról.

A Szemészet folyóiratot 1956-ban

új kiadóhoz, a Medicina Egészségügyi Könyvkiadóhoz rendelték a többi orvosi szaklappal együtt. A következő években a lap külső megjelenése is átalakult. Jobb minőségű papíron, egyre több színes illusztrációval látott napvilágot. A belső szerkezete azonban lényegében nem változott, a tanulmányok továbbra is idegen nyelvű összefoglalóval jelentek meg, és könyvismertetések, tudományos ülések jegyzőkönyveit is közölték.

Európában az elsők között kezdte el kontaktlencsék készítését és rendelését *Györffy István* (1912–1999), aki jelentős tapasztalatokat szerzett a törhetetlen műanyagból, akrilátból készült kontaktüveg, illetve az ezzel összefüggő speciális kontaktlencse-préselési eljárás kidolgozásában. A haptikai kontaktüveg használatáról, a próbasorozatról és annak alkalmazásáról 1959-ben számolt be a *Szemészetben* (38).

A folyóirat 1960-ban ismét a régi formában, négyívnyi terjedelemben került az olvasókhoz. Az eredeti tanulmányok rövid tartalmát a német és az orosz kívül, ettől kezdve angolul is közzétették. A lapban egyre több illusztráció jelent meg, esetenként színes nyomtatásban.

A *Szemészet* folyóirat fennállásának 100. évfordulóját, 1964-ben ünnepi számmal méltatta a szakma. *Nónay Tibor* főszerkesztő beköszöntőjében az alábbiakkal fordult kollégáihoz: „Kérésünk a szemorvosokhoz, főleg az ifjú szemésgárdához: szorgos, aktív munkával emeljék továbbra is a *Szemészet* színvonalát, ápolják, szeressék a lapot” (39). Az olvasó *Györffy István* történeti visszapiantásában követhette nyomon a folyóirat egy évszázados útját. A szerző így zárta írását: „Bár 'Szemészet'-ünk sok válságos időt élt meg, mindig újra életre kelt, ami bizonyítéka annak, hogy tudományos életünkben nélkülözhetetlen” (40).

A következő évek számainak tartalmi elrendezése változatlan: eredeti tudományos közlemények, a nagygyűléseken elhangzott beszámolók közlése, kongresszusi, tudományos

ülésekről történt tudósítások és könyvismertetések határozták meg a lap jellegét.

A Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek Szövetsége 1966-ban alakult meg, amelyről a lap ez évi első száma tájékoztatott: „A MOTESZ feladata, hogy a Magyar Tudományos Akadémia keretében meglévő és a jövőben megalakuló orvostudományi társaságokat és egyesületeket egységbe tömörítse és munkájukat irányítsa” (41). Itt hívja fel az orvos szakcsoportokat, hogy „kérjék tudományos társaságuk való átalakulásukat, illetve jelentsék be azt a szándékukat, hogy mint társaságok belépnek a MOTESZ-be” (42). Ez évtől, 1966-tól az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat lett a folyóirat kiadója.

A magyar szemorvoslás tudományának nemzetközi elismerését jelezte, hogy az Európai Szemorvos-társaság 1972-ben Budapesten tartotta IV. kongresszusát. A szemorvos-társadalom számos eseményre kapcsolódott a rendezvényhez: átadták az Imre-díj oklevelét (43), beszámoltak a *Schulek Vilmosról* elnevezett emlékérem és jutalomdíj alapításáról (44), valamint emlékbélyeget jelentettek meg (45). Szemészeti relikviákból rendeztek kiállítást a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban (46).

A szembetegségek genetikai hátterét feltáró írások, valamint az elektromikroszkópos és számítógépes vizsgálatok eredményeit közlő tanulmányok a lapban már az 1970-es években megjelentek. Az egyes számok elején a főszerkesztő tollából szerkesztőségi cikkeket közöltek, amelyek a szemészetben, illetve a gyógyító gyakorlatban felmerült időszerű kérdésekre hívták fel a figyelmet (47).

A *Szemészet* egyik, a kezdetektől fontos feladata a magyar szemészeti szaknyelv megteremtése és egységesítése volt. Az MTA Orvosi Szaknyelvi- és Helyesírási Bizottsága 1980-ban az egységes orvosi helyesírás kidolgozását tűzte ki célul (48). A helyesírásra vonatkozó tervezetet 1987 novemberében fogad-

ta el az MTA Orvosi Tudományok Osztálya, az MTA Helyesírási, illetve Anyanyelvi Bizottsága, amelyet szintén közölt a lap (49). Az 1980-as évek folyóiratszámainak legszembetűnőbb jelensége a mikrosebészeti műtétek leírása, illetve az ezt segítő eszközök ismertetése volt (50). A kutatások ösztönzésére ezekben az években a folyóirat hasábjain egyre több pályázati kiírással találkozunk: Papolczy-Emlékérem, Palich-Szántó Olga-pályázat. A Magyar Szemorvostársaság a 35 éven aluli szemorvosok számára 1982-ben hirdetett pályázatot (51). Az ezt követő években a lap rendszeresen közölte a kiírást, valamint a nyertesekről is beszámolt.

A *Szemészet* szerkesztői 1985-ben új rovatot indítottak, amiben a hazánkban megjelenő orvosi folyóiratokban megjelent szakmai cikkek címét és leőhelyét rögzítették (52). A magyarországi szemészet tudományának utóbbi évtizedekben elért jelentős fejlődését igazolta *Boros Béla* elemző cikke, amely a szemészet néhány területén tapasztalt szemléleti változásokról tájékoztatót (53). *Györffy István* 1986-ban felhívást intézett a szakmához a magyar szemészek életrajzi lexikona elkészítésének érdekében (54). A kötet 1987-ben látott napvilágot.

A politikai enyhülést jelezte, hogy közölték: 1988 augusztusában megrendezik a Külföldi Magyar Orvosok Kongresszusát. Immár második alkalommal találkoztak a külföldi magyar, illetve magyar származású orvosok az itthon élő kollégáikkal (55). Ugyancsak a politikai nyomás gyengülését jelezte, hogy a Magyar Szemorvostársaság vezetősége úgy határozott: a 35 éven aluli szakorvosok részére kitűzött pályázatot a jövőben, március 15-e alkalmából hirdeti meg. A *Szemészet* tájékoztatta az olvasóit, hogy az Európai Glaucoma Társaság 1989. április 14–15-én Budapesten tartja ülését, amely újabb jelentős elismerése volt a hazai szemészetnek (56).

Annak érdekében, hogy a szakma lépést tartson a tudomány fejlődésével, a folyóirat oldalain to-

vábbképző tanfolyamok hirdetései jelentek meg. A szemészet tudományának fejlődése eredményeként egyre több szakági szekció formálódott és társaság jött létre. Például a folyóirat hírt adott arról, hogy 1988 decemberében öttagú vezetőséggel megalakult a Magyar Műlencse és Implantációs Társaság (SHIOL).

A rendszerváltozás után

A folyóirat 1991-ben új külsőt öltött. A borítón megjelent a latin *Ophthalmologia Hungarica*, és a Magyar Szemorvostársaság lapja felirat, valamint a lapra vonatkozó minden fontos információ.

A szerkesztőbizottság elnökeként *Süveges Ildikó* tájékoztatta az olvasókat a változások okairól. „Bár lapunk tudományos színvonala nem maradt el az európaiától, nyomda-technikai elégtelenségek gyakorlatilag élvezhetetlenné tették az újságot. Ezen kívánunk változtatni (...). A lap külső megjelenésében, méreteiben az új európai formátumokhoz csatlakozik” (57). A közleményeket magyarul, esetenként angol, illetve német nyelven is elfogadták. Az 1990-es évek lapszámaiban megkövetelt új forma a következőket jelentette: a cikkeket az angol nyelvű összefoglalóval és kulcsszavakkal közölték. A Szemészet számára az impakt faktor szükségessége 1993-ban vetődött fel, aminek megvalósítását a szerkesztőbizottság tervbe vette.

A szakágon belül további tagozatok alakultak: 1994-ben a Magyar Szemorvostársaság Glaukóma Szekciója és Retina Szekciója. Létrejött a Magyar Ultrahangtársaság, amely egyéni tagságon alapuló multidiszciplináris egyesülés (58).

A Szemészet 1996. évi 2. száma új színvilággal jelent meg, de a lap belső szerkezete lényegében nem változott. A Hírek rovat közölte, hogy az Ausztráliai Rotary Club a „Vocation Excellence Award 1995”-díjat *Jaross Nándornak* ítélte. Egy másik hír szerint a németországi operáló szemorvosok 9. kongresszusát 1996

júniusában tartották Nürnbergben, ahol Filmfesztivált is rendeztek. A nagydíjat szemészeti plasztikai sebészeti tárgyú filmjével *dr. Zajtác Magdolna*, a DOTE professzora nyerte el (59).

Nemcsak az előbbieket, hanem a magyar szemorvos tudományt és a szemészeket világszerte elismerő más események is megörvendeztették a szakmát. Immár második alkalommal, 1997-ben Budapesten tanácskozott a XI. Európai Szemész Kongresszus.

Az előbbi évi második lapszámban *dr. Süveges Ildikó egyetemi tanár*, a kongresszus elnöke, magyar és angol nyelven köszöntötte a résztvevőket. „A Kongresszus igen jelentős esemény nemcsak az európai, hanem a magyar szemészet számára is (...). Az Európai Kongresszus szervezésében már hagyományaink vannak, hiszen negyed századdal ezelőtt, 1972-ben is Budapest adott otthont Európa szemészeinek. Büszkeséggel tölt el bennünket a rendezés jogának rövid időn belüli, ismételt elnyerése, amely jelzi a magyar szemészet nemzetközi elismertségét. A kongresszus mintegy 3000 résztvevője több mint 50 országból érkezett. Az előadók száma megközelíti az 1400-at. Az előadások egy része szervezett üléseken hangzik el, amelynek 360 felkért előadója referátumában felöleli a szemészet minden területét” (60). Az eseményen a 800 magyarországi szemész közül 300-an vettek részt. Az európai rendezvény szervezéséről az alábbiakat jegyezte meg az elnök: „Nagy gondot fordítottunk arra, hogy a kongresszus a továbbképzést, képzést is szolgálja. A 82 szervezett kurzus témája felöleli a szemészet és interdiszciplináris kapcsolatainak minden területét” (61).

A rendszerváltozást követően ez volt az első olyan jelentős nemzetközi szemészeti konferencia, amely megalapozta a szakma további széleskörű nemzetközi kapcsolatait, és öregbítette a honi szemorvoslás tudományának hírnevét. A SOE '97 angol nyelvű beszámolóját az ez évi

XI. kongresszusról a Szemészet 4. száma közölte (62). A Szemorvostársaság nemzetközi kapcsolatainak bővülését tanúsítja az a beszámoló is, amely a ROP-betegségről Szicíliában rendezett tanácsozásról tájékoztatta az olvasókat (63). A tudományos kutatást elősegítő 20 éves „Papolczy-pályázat”-ot fenntartó alapítványt méltatta a lap, amely az elmúlt két évtized alatt 65 meghirdetett pályázatot pénzzel támogatott, valamint 1988 óta anyagilag rendszeresen segítette a Szemészet folyóiratot (64).

A Magyar Szemorvostársaság Vezetőségének ülésén 1998-ban határozatot fogadtak el a Szemészet folyóirat kiadását illetően. A folyóirat arról tájékoztatta az olvasókat, hogy a jövőben a Szemészet tartalmilag ismét megújul. „A szerkesztőbizottsági tagok a felelősség és a munkamegosztás jegyében a jövőben, mint rovatvezetők működnek. A rovatvezetők feladata a kéziratok nemzetközi gyakorlatnak megfelelő és magas színvonalú gondozása” (65). Összesen tíz rovatot alakítottak ki. Ugyanez a szám szakmapolitikai hírként közölte a Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Tudományok Osztálya állásfoglalását a hazai orvosi szakirodalmi munkásság elismerését szolgáló mutató bevezetéséről. A HSZM (Hazai [orvosi] Szakmai Mutató) elsősorban a klinikusok megítélését segíti, azok érdekeit szolgálja és védi, de tájékozódást tesz lehetővé az alapkutatással foglalkozók hazai szakirodalmi tevékenységéről is. Itt adták hírül azt is, hogy a Szemészetet a kiemelt szakmai folyóiratok közé sorolták (66).

A 2000. évi 4. szám, a Magyar Szemésztársaság Millenniumi Kongresszusi kiadványa volt. A rendezvényt Székesfehérváron tartották, ahol a hazánk határain kívül élő magyar szemorvosok, és a társaság külföldi tiszteletbeli tagjai is részt vettek (67). A 100 éves a Magyar Szemorvostársaság című jubileumi kongresszust 2004-ben rendezték. Ennek jegyében a 2. számot különszámként jelentették meg a program ismertetésével. Ebben ka-

pott helyet *Zajác Magdolna* dolgozata, amely összefoglalta az MSZ történetének 100 évét. Írását angol nyelven is közölte a lap (68).

Különleges Supplementum szám jelent meg 2006-ban, amely a Magyar Szemorvostársaság, valamint az Alpok-Adria Nemzetközi Szemorvostársaság 2006. évi (június 15–17.) kongresszusának anyagait közölte. A rendezvény részletes ismertetőjéből kitűnt, hogy a technikai lehetőségeket kihasználva, élő műtéti közvetítések is bekapcsolódtak a kongresszus munkájába (69). Az új évezredben az éves tanácskozásokon már számos neves külföldi előadó is részt vett. Ezt követően lényegében minden évben megjelent egy Supplementum kötet.

A szemorvoslás tudományának fejlődése újabb szakmai társaságok, létrejöttét eredményezte. A Magyar Szemészek és Látáskutatók Társasága 2008. január 1-től az 1928-ban USA-ban alapított szakmai egyesület, az ARVO tagozataként és az MSZ szekciójaként működik. A HARVO (Hungarian Association for Research in Vision and Ophthalmology) első szimpóziumáról szóló anyagot közzé tette a lap (70).

A Magyar Szemorvostársaság 2009-ben ismét külföldi társasággal – South-East European Ophthalmological Society – közösen tartotta kongresszusát. A korábbi évek gyakorlatának megfelelően ehhez csatlakozott (71) a Magyar Gyermekszemészek és Strabológusok Társasága, valamint a Magyar Kontaktológiai Társaság. Önálló szekcióval szerepelt az előző évben, 2008-ban megalakult HARVO is (72). Ebben az évben a lap arról tudósította az olvasóit, hogy *Berta András*t, a Debreceni Egyetem szemész professzorát a Dán Szemésztársaság által 1965-ben alapított Bjerrum-díjjal tüntették ki (73).

Változást jelentett a lap belső szerkezetében, hogy az 1998-ban létrehozott rovatok az elkövetkező évek nem minden számában jelentek meg. Az egyes kiadások terjedelmét ugyanis csökkenteni kellett, hogy a kongresszusi kötetek Supplemen-

tumként láthassanak napvilágot. A folyóirat külleme azonban változatlanul igen tetszetős, belső megformálása pedig rendkívül igényes volt. A Magyar Szemorvostársaság 2011 júniusában Siófokon megrendezett kongresszusához már csatlakozott a Cornea, a HARVO, a Glaucoma a Neuroophthalmológiai és a Retina Szekciók, valamint a Magyar Gyermekszemészek és Strabológusok Társasága és a Magyar Kontaktológiai Társaság (74).

A lap élén 2012-ben változás történt. A Szemészet főszerkesztője *Sziklai Pál* lett, aki már korábban – *Hatvani professzor* betegsége idején – is ellátta ezt a feladatot. A folyóirat külső és belső formája újra átalakult. Ezt a szerkezetet napjainkig megőrizte. A folyóiratban az OFTEX által akkreditált pontszerző, továbbképző rovat indult, a kijelölt téma szakembereinek közreműködésével. A felkért szerzők a közleményeik végén tíz kérdést fogalmaznak meg. Amennyiben az érdeklődő a kiadóhoz beküldi a kitöltött tesztet, és a helyes válaszainak aránya meghaladja a 75%-ot, akkor ez számára a távoktatási képzésben való részvételnek számít, és a tanévben nyolc kreditpont jóváírásával jár (75). A folyóirat ilyen módon is igyekszik hozzájárulni a szemészeti ismeretek elmélyítéséhez.

Az éves kongresszusokat és a Supplementum kötetek sorozatát a COVID-19-világjárvány megakasztotta. Emiatt 2020-ban elmaradt az éves tanácskozás, így nem készült külön kötet sem. A lapszámok azonban továbbra is megjelentek, ahol beszámoltak a Magyar Szemorvostársaság híreiről, és a tisztújító közgyűlésről (76). A folyóirat hasábjain az eredeti közlemények egy része a COVID-19-járvánnyal, és az ezzel kapcsolatos teendőkkel foglalkoztak (77). A világjárvány miatt 2021-ben a társaság online szervezte meg az éves kongresszust. A lap hasábjain az eredeti közlemények egy része – érthető módon –, a COVID-19-járvány okozta újabb feladatokkal, a klinika ezzel összefüggő tapasztalataival, a betegség

szemészetben megfigyelt szövődményeivel foglalkoztak. A 2022. évi 2. szám tartalmazza azt a főszerkesztői tájékoztatót, amely szerint 2022 márciusától a Szemészet nyitott elérhetőségű, elektronikus formában is megjelenik, csak tudományos közleményeket tartalmaz, DOI azonosítóval. A weboldal elérhetősége: <http://szemeszet.ophtalmol.hungarica.eu> (78).

A lap tetszetős külseje és belső szerkezete változatlan: a folyóirat gerincét továbbra is az eredeti, tudományos közlemények jelentik. Esettanulmányokat, új diagnosztikai eljárásokat közöl, valamint a legújabb terápiás eljárásokkal ismerteti meg az olvasóit. Értékezik más szakágak eredményeinek a szemorvoslás területén történő felhasználásáról is. Ezek között felvetődnek a genetika, az őssejtterápia, a 3D-s nyomtatás, a mesterséges intelligencia, és a különböző applikációk alkalmazásának lehetőségei is.

A folyóirat továbbra is rendszeresen közli a Magyar Szemorvostársaság híreit (79). Folyamatosan tájékoztatja a szakmát szerveződő hazai és külföldi szemészkongresszusokról, a részvételi lehetőségekről. A lap sokszínű, informatív, az eredeti közlésekhez tartozó színes ábrák minőségiek, és jelentősen hozzájárulnak a leírtak megértéséhez. Egy-egy új gyógyszer-, lencse- vagy eszközreklám is megjelenik a lapban, amelyek egyrészt tájékoztatásul szolgálnak, másrészt a hirdetések közlése a papíralapú lapkiadás költségeihez járulnak hozzá.

Az elmúlt évtizedekhez hasonlóan, a folyóirat hírt ad a szemésztársadalom örömteli évfordulós eseményeiről, a pályázatok nyerteséről, a különböző emlékérmekkel kitüntetettekről, és arról, ha egy-egy kolléga külföldi, vagy állami elismerésben részesül. Ezzel is ösztönzi a fiatalabb szaktársakat a kitaró tudományos kutatómunkára (80). A lap megemlékezik az eltávozott szakmabeliekről is. Nem maradnak el a folyóiratból a jeles évfordulókat és a nagy elődöket méltató orvostörténeti írások sem.

A Szemészet továbbra is jelentős szerepet vállal a továbbképző tanfolyamok lebonyolításában, ezzel is szolgálva az új ismeretek terjesztését, a tudomány fejlődését (81). Évente változatlanul négy szám jelenik meg. Az éves kongresszusok anyagát magyar–angol kétnyelvű Supplementum kötetben jelenítette meg a lap 2020-ig, majd az emelkedő infláció és rezsiköltségek miatt a Supplementum kötet 2021 után csak elektronikusan jelenik meg és a tagdíjat befizetőknél szabadon leölthető.

A számos eredeti közlemény arról tanúskodik, hogy a Szemészet folyóirat tudomány iránti elkö-

telezettsége továbbra is töretlen. Idézzük fel, milyen célokat tűzött ki *Hirschler Ignác* a folyóirat indulásakor: „...a melléklet nem a már megállapított tényeket, hanem a mindennap felmerülő új nézeteket és vívmányokat állítsa az olvasó elé.” 160 év elteltével meggyőződéssel állíthatjuk, hogy ez a célkitűzés megvalósult, hiszen a Szemészet folyóirat fennállása óta, nem a már megállapított tényeket, hanem a mindennap felmerülő új nézeteket és vívmányokat állítja az olvasó elé. Milyen érdemeket szerzett a Szemészet c. folyóirat a 160 éves fennállása óta? Mindenekelőtt folyamatosan szolgálja a tudomány fejlődését:

kimunkálta és egységesítette a magyar szemészeti orvosi szaknyelvet; közli a szakágban elért diagnosztikai és terápiás eredményeket; előmozdítja a szemész szakorvosok továbbképzését; segíti és szervezi a nemzetközi szakmai kapcsolatokat; lépést tart a tudomány és a technika fejlődésével; érzékeli és megoldást keres az időszerű társadalmi kérdésekre; nyomon követi és hírt ad a szakma különböző eseményeiről; összefogja a szemésztársadalmat.

A közlemény a Magyar Szemorvostársaság elnökségének felkérésére készült.

IRODALOM

1. Szemészet 1869; 6(1): 1.
2. Szemészet 1869; 6(1): 2.
3. Szemészet 1881; 18(1): 1–2.
4. Szemészet 1888; 25(5): 92–98., 6: 128–132.
5. Szemészet 1888; 25(6): 132.
6. Szemészet 1890; 27(4): 39–43., 5: 46–49.
7. Szemészet 1891; 28(1): 10–11.
8. Szemészet 1893; 30(2): 26–27.
9. Szemészet 1894; 31(6): 48–50.
10. Szemészet 1895; 32(1–2): 10–13.
11. Szemészet 1905; 42(2–3): 230.
12. Szemészet 1905; 42(2–3): 230.
13. Szemészet 1902; 39(2): 24.
14. Szemészet 1902; 39(4): 41–46., 5: 61–67.
15. Szemészet 1903; 40(3): 29–32.
16. Szemészet 1904; 41(2): 167–178.
17. Szemészet 1904; 41(1): 75.
18. Szemészet 1904; 41(2): 77.
19. Szemészet 1904; 41(3): 247–48.
20. Szemészet 1904; 41(4): 317.
21. Szemészet 1905; 42(2): 79.
22. Szemészet 1906; 43(1): 53.
23. Szemészet 1908; 45(4): 221.
24. Szemészet 1909; 46(1–2): 1–2.
25. Szemészet 1909; 46(3): 77.
26. Szemészet 1913; 50(1): 1.
27. Szemészet 1916; 53(1): 1.
28. Szemészet 1922; 56(1): 1.
29. Szemészet 1926; 59(1): 4.
30. Szemészet 1951; 88(3): 161–164.
31. Szemészet 1952; 89(1): 7.
32. Szemészet 1952; 89(1): 14.
33. Szemészet 1952; 89(4): 145.
34. Szemészet 1954; 91(1): 176–182.
35. Szemészet 1955; 92(1): 22.
36. Szemészet 1955; 92(1): 28.
37. Szemészet 1955; 92(2–3): 97–175.
38. Szemészet 1959; 96(2): 71–75.
39. Szemészet 1964; 101(1): 1.
40. Szemészet 1964; 101(1): 5–18.
41. Szemészet 1966; 103(1): 1.
42. Szemészet 1966; 103(1): 2.
43. Szemészet 1972; 109(4): 237.
44. Szemészet 1972; 109(4): 318.
45. Szemészet 1972; 109(4): 235.
46. Szemészet 1971; 108(4): 320.
47. Szemészet 1977; 114(1): 2–3.
48. Szemészet 1980; 117(3): 192.
49. Szemészet 1988; 125(3): 186–188.
50. Szemészet 1988; 118(1): 20–29.
51. Szemészet 1982; 119(3): 192.
52. Szemészet 1985; 122(1): 9.
53. Szemészet 1985; 122(4): 210–214.
54. Szemészet 1986; 123(4): 239.
55. Szemészet 1988; 125(1): 48.
56. Szemészet 1988; 125(2): 115.
57. Szemészet 1991; 128(1): 1.
58. Szemészet 1995; 132(1): 63.
59. Szemészet 1996; 133(3): 192.
60. Szemészet 1997; 134(2): 53.
61. Szemészet 1997; 134(2): 53.
62. Szemészet 1997; 134(4): 239.
63. Szemészet 1997; 134(4): 241.
64. Szemészet 1998; 135(1): 33.
65. Szemészet 1998; 135(4): 257.
66. Szemészet 1998; 135(3): 273–276.
67. Szemészet 2000; 137(4): 3.
68. Szemészet 2004; 141(2): 147–292. Kongresszusi különszám
69. Szemészet 2006; 143: 1–128. Supplementum
70. Szemészet 2008; 145(2): 70.
71. Szemészet 2009; 146(1): 28.
72. Szemészet 2009; 146(1): 28.
73. Szemészet 2009; 146(4): 172.
74. Szemészet 2011; 148: 1–168. Supplementum
75. Szemészet 2012; 149(1): 48.
76. Szemészet 2020; 157(1): 51.
77. Szemészet 2020; 157(2): 182–190., 191–192.
78. Szemészet 2022; 159(2): 63.
79. Szemészet 2022; 159(2): 91.
80. Szemészet 2023; 160(3): 144.
81. Szemészet 2023; 160(3): 113.